

Levél a lebontásra ítélt házból

A Józsefváros Baross utca 87/a szám alatt ötemeletes, harminclakosos ház jó karban van, hat évvel ezelőtt újították fel hárommillió forintos költséggel. A bérlők több mint százezer forintnyi korszerűsítési és egyéb, a lakások értékét növelő beruházást valósítottak meg. A lakások tágasak, viszonylag korszerűek. Mindezt a lakók írják levelükben, a lebontás ellen tiltakozva, és ha nem is szólnak egy másik tényezőről, soraikból kiérződik: igen erős kötelékként fűzi őket a házhoz, a környékhez a megszokás is.

Aggályok és feltételezések

Azt is meg lehet érteni — főleg az idősebb emberek esetében —, hogy félnek a költözködés kellemetlenségeitől és mindattól a váratlan helyzettől, amit az új, az idegen környezet, az ismeretlen lakótársak rejtegethetnek számukra. Különösen tél küszöbén: mert a tanácstól október 17-én kapott *szükszavú hivatalos értesítés* szerint a házat még 1972-ben lebontják és ezért a lakókat rövidesen kihelyezik. A levélírók felteszik azt a kérdést is: gondoltak-e az illetékesek arra, hogy az iskolaváltás milyen rossz hatással lehet a házban lakó gyermekek évvégi előmenetelére, arra, hogy az új lakás közelében lesz-e majd hely az itteni családok óvodás és bölcsődés korú gyermekei számára?

„Budapesten százezer körüli lakásigénylő évek óta vár lakásra — írják. — Olyan sürgős épp ennek a háznak a lebontása? Nincs ennél rosszabb állapotú, értéktelegebb épület, amelynek a lebontása a sok aláducolás, csőrepedés, beázás miatt indokoltabb volna, mint ezé az építészeti és gépészeti teljesen felújított, jól megépített, masszív, lakályos és meglehetősen nagy beépített légköbméretű jelentő házé? Van olyan baljós sejtelmünk, hogy azoknak, akik a lebontásról döntöttek, nincs megfelelő reális tájékozottságuk arról, hogy milyen épület megsemmisítésére mondták ki az áment. Az is meglehet, hogy az ő tájékozottságuk szerint ez egy rozoga, hitvány, düledező, elavult épület...”

Tájékoztatás hiánya

A lakók véleményében sok az igazság, sok az olyan momentum, amely felkelti a kivülálló együttérzést is. Néhány érvüknek azonban egy kicsit fals a hangja.

Miben van igazuk a lakóknak? A levélben szó van arról, hogy a lakókat váratlanul érte és megdöbbenetette a szanálás bejelentése. Sérelmezik az értesítés *szükszavúságát* is. Valóban nem ártott volna, ha a VIII. kerületi tanács lakás-, illetve műszaki osztályáról, az értesítést megelőzően, *kimegy valaki a lebontásra ítélt házba és rövid tájékoztatót tart* arról, miért elkerülhetetlen a szanálás, hogyan kívánják megoldani az itt lakók elhelyezését és válaszolt volna a felvetődő problémákra. Ha ez a tanács apparátusában senkinek nem jutott volna eszébe, felhívhatta volna a figyelmet erre az *igényre* az illetékes kerületi vagy fővárosi tanács tag vagy akár a képviselő is.

Abban azonban már kételkednünk kell, hogy a szanálás bejelentése váratlanul érte a lakókat. Városszerte beszélnek és írnak évek óta a *józsefvárosi rekonstrukcióról*, amelynek első ütemeként a Tömő utcában fel is épült három toronyház. Behunytt szemmel kellett járni a lakóknak, hogy ne lássák minden áldott nap: a *szomszéd utcában* a házak lebontásával egyre jobban közelednek feléjük. A tapasztalat inkább az: a környéken lakók — főleg akiknek kom-

fort nélküli, vagy életveszélyes épületben van az otthonuk — nagyon is figyelik a dömperet, a romeltakarító brigádok munkáját, várva a pillanatot, hogy egészséges, megfelelő lakásba költözhetnek.

Helyes-e a módszer?

Azt se mernénk feltételezni, hogy az illetékesek esetleg nem tudják, milyen jó karban levő épületet ítélték lebontásra. Főleg a kormányhatározat után nem, amely előírta a szanálások felülvizsgálatát, megalapozottabbá tételét. A jóváhagyott józsefvárosi rekonstrukció nem egy vagy két mérnöktől, tanácsi előadótól függ, hanem tucatnyi szerv, intézmény, jóváhagyásával és ellenőrzése mellett folyik.

Más kérdés az, hogy a belső városrészek rekonstrukciójának az-e a legjobb módja, formája, hogy *egy-egy lakótömböt teljesen lebontanak*, függetlenül attól, hogy a tömbön belül vannak jó állapotban levő, komfortos lakásokat magukba foglaló épületek is. Ilyen a rekonstrukció elve itt a Baross utca környékén is. Ezt már évekkel ezelőtt jóváhagyták. Csak avatott városrendezők tudnák megmondani, az adott esetben ez-e a legheylesebb koncepció, nem lehetett volna-e esetleg olyan beépítési módot választani, amellyel elkerülhető lett volna, hogy lebontanak használható épületeket, lakásokat. Több hazai példa is van már arra — a Tabánban, a Vízi városban és másutt is —, hogy a régebbi épületek stílusához, hangulatához jól alkalmazkodó, szép, modern épületeket lehet illeszteni.

A Baross, Illés, Fráter és Szigony utca által határolt területre *hosszú szalagházak* kerülnek, levegős terekkel. A Baross utca 87/a számú bérház például azért nem maradhat meg, mert a kialakítandó *széles Szigony utcának éppen a tengelyébe esik*. A szanált területeken ebben az ötéves tervben 1888 új lakást építenek fel.

A levélíróknak talán némi megnyugvást jelent, hogy a fővárosi és a kerületi tanács illetékeseknek legutóbbi megbeszélésén olyan döntés született: a Baross utca 87/a szám alatt lakók kiköltöztetése 1973 végéig elhalasztható. A házban levő lakások használata addig még nem hátráltatja az építkezést. Éppen ezért — amint a kerületi tanács műszaki osztályán megtudtuk — a bontást elrendelő határozatot ki sem adták. Bár olyan lakók is van-

nak, éppen a hasonló sorsra ítélt 89. számú házból, akik ennek az egy év eltulodásnak *egyáltalán nem örülnek*, mondván: egy évig nyelhetjük a port, élvezhetjük a zajt a közeli építkezés jóvoltából.

A panaszos levél utolsó mondata jelenti lényegében a kulcsot a lakók nyugtalanságához, „megszomorítottságához”. Így hangzik: „Sok idős, beteg ember megnyugtatót szolgáltná, ha az ügyel emberséggel, szívvel, a sokszor emlegetett szocialista humanummal foglalkoznának, s a közelben lebontott házak helyére épülő lakásokba telepítenék őket át.”

A többség érdekében

A kerületi lakás-, illetve műszaki osztály erre azonban nem tud biztos ígéretet tenni. A szanálás területén emelt új házakban csak akkor lesznek képesek a családok bizonyos százalékának lakást biztosítani, ha a kiköltözés időpontjában az első épületek már *teljesen készek lesznek, s ha bennük a VIII. kerületi tanács is kap elegendő lakást*. A kerületben, a környéken való maradásra számos családnak módja nyílik oly módon is, hogy a lépcsőzetes és minőségi cserékkel felszabaduló *régi épületekben levő lakásokat kérnek és választanak*. Az eddigi gyakorlat szerint nem ritkaság, hogy a kerületben maradni kívánók négy-öt címet is kaptak, amíg nekik is megfelelő otthonra találtak a megszokott környékükön.

A lebontásra ítélt házak lakói egy részének azonban nem marad más választása, mint hogy elhagyja a kerületet és megbarátkozzék egy új környezettel. A többség a tapasztalatok szerint gyorsan gyökeret ver az új helyen — amit segít a kényelmes, új lakás is —, lesznek azonban olyanok, akik egy darabig még „visszafordulnak a meghitt otthon adó józsefvárosi házat”. Ha számukra nem is megnyugtató a következő érv, de kénytelen-kelletlen tudomásul kell venni: *a több és több lakás építése legfontosabb feladataink egyike és elodázhatatlan egyes elavult városrészek rekonstrukciója is*. A főváros lakóinak túlnyomó többsége igényli és helyesli is mindazt, ami ennek érdekében történt.

A többség érdekében szem előtt tartása pedig szintén fontos eleme „annak a sokszor emlegetett szocialista humanizmusnak”.

Keserü Ernő